

06.12. 6 КЛАС УКР.МОВА ДОБРОВОЛЬСЬКА В.Е.

ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ III ВІДМІНИ

Мета: ознайомити учнів з особливостями відмінювання іменників III відміни; поглибити знання про написання іменників III відміни в орудному відмінку; удосконалити правописні навички, працювати над запобіганням помилок при узгодженні іменників III відміни з іншими словами у словосполученні й реченні, повторити вивчені відміни; розвивати пам'ять, творчі здібності, пізнавальну діяльність, логічне мислення; прищеплювати любов і повагу до найріднішої людини – матері.

На урок ми візьмемо:

Увагу

Розум

Охайність

Кмітливість

• Вправа 1

• Розподільний диктант.

Розподіліть іменники I, II, III відміни

*Жирафа, єнот, бурхливість,
любов, тополя, димар, небо,
активність, тиша, гордість,
епізод, яворина, обізнаність.*

Ключ. У словах підкресліть першу літеру;
у першому слові першої колонки та другому слові
другої колонки підкресліть першу і другу літери.
Прочитайте вислів Сенеки. У вислові розставте
розділові знаки.

• Розподільний диктант.

Розподіліть іменники I, II, III відміни

I	II	III
<u>ж</u> ирафа	є <u>н</u> от	<u>б</u> урхливість,
<u>т</u> ополя	<u>д</u> имар	<u>л</u> юбов
<u>т</u> иша	<u>н</u> ебо	<u>а</u> ктивність
<u>я</u> ворина	є <u>п</u> ізод	<u>г</u> ордість
		<u>о</u> бізнаність

Вислів Сенеки: “ Життя – єдине благо”.

ЗА НОВИМ ПРАВОПИСОМ 2019 РОКУ

- **Особливості відмінювання іменників III відміни. Однина**
- У родовому та давальному відмінках однини іменники третьої відміни мають закінчення *–і*: *Ванілі, галузі, герані, гідності, крові, любові, моці, незалежності, ночі, Оболоні, осені, осі, подорожі, прїязні, речі, Русі, солі, сталі, суміші, тіні, Умані, фальші, хоробрості*.
- Іменники на *-ть* після приголосного, а також слова *кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь* у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення *-и*: *гідности, незалежности, радости, смерті, честі, хоробрости; крови, любови, осени, соли, Руси, Білоруси*.
- **Примітка.** Форми непрямих відмінків від іменників, що означають абстрактні поняття простору: *височінь, глибочінь, далечінь, широчінь*, крім знахідного та орудного, **зрідка вживані**; їх замінюють відповідні словоформи із суфіксом – **ин(а)**: *височина, глибочина, широчина*.

- У **знахідному** відмінку однини іменники цієї відміни мають форму, однакову з називним відмінком.
- В **орудному** відмінку однини іменники цієї відміни набувають закінчення **—ю**, причому:
- 1) Якщо основа іменника закінчується одним приголосним (крім губного та **р**), то після голосного перед закінченням **—ю** цей приголосний подовжується (на письмі подвоюється): *Бе́ршаддю, вані́ллю, височі́нню, ві́ссю, га́луззю, герані́ню, мі́ддю, мі́ццю, ні́ччю, Обо́ло́нню, по́дорожжю, Ру́ссю, сі́ллю, су́мішшю, ті́нню, У́манню.*

- 2) Якщо основа іменника закінчується сполученням приголосних або на губний (**б, п, в, м, ф**), а також на **р, щ**, то подовження не відбувається: *ве́рф'ю, гідні́стю, жо́вчю, кі́новар'ю, кро́в'ю, любо́в'ю, ма́тір'ю, незале́жністю, не́хворощу, О́б'ю, при́язню, ра́дістю, я́кістю.*
- У місцевому відмінку однини вживається закінчення **-і**: *у Бе́ршаді, при свідо́мості, у га́лузі, у до́повіді, на о́сі, у по́дорожі, на Обо́лоні, у ра́дості, у со́лі, на Ру́сі, у ті́ні, в У́мані.*
- У кличному відмінку, що вживається переважно в поезії, іменники цієї відміни мають закінчення **-е**: *любо́ве, но́че, ра́досте, смерте, У́мане.*

•*ДОСЛІДЖЕННЯ-СПОСТЕРЕЖЕННЯ.*

ПРОВІДМІНЯЙТЕ ІМЕННИКИ *КРОВ,*
НІЧ, ТІНЬ (ЗА ВАРІАНТАМИ).

ВИДІЛІТЬ ВІДМІНКОВІ ЗАКІНЧЕННЯ.

ЧИ ЗАЛЕЖАТЬ ЗАКІНЧЕННЯ
ІМЕННИКІВ ІІІ ВІДМІНИ В
НЕПРЯМИХ ВІДМІНКАХ ВІД ТОГО,
ЯКИМ Є КІНЦЕВИЙ ПРИГОЛОСНИЙ
ОСНОВИ – ТВЕРДИМ, М'ЯКИМ ЧИ
ШИПЛЯЧИМ?

ВПРАВА 2
МОВОЗНАВЧА ЗАДАЧА.

**Є ДВА СЛОВА, ЯКІ МАЮТЬ
ОДНАКОВЕ ЗНАЧЕННЯ, АЛЕ
ПО-РІЗНОМУ ПИШУТЬСЯ:
МАМА І МАТИ. ВИЗНАЧТЕ
ЇХНІ ВІДМІНИ**

•ВПРАВА 3

ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ ДИКТАНТ.

ЗАПИШІТЬ РЕЧЕННЯ. ВИЗНАЧТЕ ВІДМІНКИ ІМЕННИКА
МАТИ, І ВИДІЛІТЬ ВІДМІНКОВІ ЗАКІНЧЕННЯ.

- 1) РІДНА МАТИ МОЯ, ТИ НОЧЕЙ НЕ ДОСПАЛА
(А. МАЛИШКО).
- 2) ХОДІМО ЗАРАЗ ДО МАТЕРІ, НЕХАЙ
ВОНА ВТІШИТЬСЯ, ЩО МАЄ ТАКУ ДОБРУ ДИТИНУ
(М. КОЦЮБИНСЬКИЙ).
- 3) ЛЕСЯ ЗАДУМАЛА ВИШИТИ
СОРОЧКУ СВОЇЙ ХРЕЩЕНІЙ МАТЕРІ, ЩО ДУЖЕ ЇЇ
ЛЮБИЛА ТА ПЕСТИЛА (О. КОСАЧ-КРИВЕНЮК).
- 4) ЧОГО ТІЛЬКИ НЕ НАСАДИТЬ НАША НЕВГАМОВНА
МАТИ (О. ДОВЖЕНКО).
- 5) МАЮ Я СВЯТЕ СИНІВСЬКЕ
ПРАВО З МАТІР'Ю ПОБУТЬ НА САМОТІ
(В. СИМОНЕНКО).
- 6) МАТЕРІ ЗАБУТЬ НЕ МОЖУ
(П. ТИЧИНА).

•ВПРАВА 4

ТВОРЧА РОБОТА.

ПІДГОТУЙТЕ РОЗПОВІДЬ З ОПИСОМ: «НАЙРІДНІША ЛЮДИНА», «РИСИ, ЯКІ Я НАЙБІЛЬШЕ ЦІНЮЮ В МАТЕРІ/ЛЮДЯХ». ВИКОРИСТАЙТЕ ПОДАНІ ІМЕННИКИ ІІІ ВІДМІНИ В РІЗНИХ ВІДМІНКАХ.

**МАТИ, ГОРДІСТЬ, ЧЕСТЬ, ЧЕСНІСТЬ,
ВИМОГЛИВІСТЬ, ЛЮДЯНІСТЬ, ГІДНІСТЬ,
ЛЮБОВ, ВЕЛИЧ, РАДІСТЬ, СКРОМНІСТЬ,
ПРАЦЬОВИТІСТЬ, МУДРІСТЬ, ФАЛЬШ,
НАПОЛЕГЛИВІСТЬ, МАЙСТЕРНІСТЬ,
ДИСЦИПЛІНОВАНІСТЬ.**

•ДОСЛІДЖЕННЯ-ОБҐРУНТУВАННЯ.

ПРОЧИТАЙТЕ. ПОДУМАЙТЕ, ЧОМУ В ОДНИХ СЛОВАХ У ЗАКІНЧЕННЯХ ДАВАЛЬНОГО, ОРУДНОГО Й МІСЦЕВОГО ВІДМІНКІВ ПИШЕМО А, А В ІНШИХ – Я.

- 1) НИЗЬКИЙ УКЛІН УСІМ МАТЕРЯМ. 2) МИ ПИШАЄМОСЯ МАТЕРЯМИ-ГЕРОЇНЯМИ. 3) ЗА ЧАС НАВЧАННЯ МИ ПОБУВАЛИ В БАГАТЬОХ ПОДОРОЖАХ.
- 4) ЛІТО ЗАПАМ'ЯТАЛОСЯ ЦІКАВИМИ ПОДОРОЖАМИ.
- 5) У ТІНЯХ ДЕРЕВ ХОВАЄМОСЯ У СПЕКУ. 6) НОЧАМИ МЕНІ МАМА СПІВАЛА КОЛИСКОВІ.

•РОЗПОДІЛЬНА РОБОТА.

РОЗПОДІЛІТЬ ІМЕННИКИ І І ІІІ ВІДМІНИ.
Воля, імовірність, пунктуальність,
ікра, ідентичність, ера, ірреальний,
мама, хоробрість, естетичність,
осика, стабільність, казка,
рішучість.

Ключ. Підкресліть другу літеру в
кожному слові. Прочитаєте
продовження японського вислову:
«СКРОМНІСТЬ – ... ».

I відміна

воля

ікра

ера

мама

осика

казка

II відміна

імовірність

пунктуальність

ідентичність

ірреальний

хорообрість

естетичність

стабільність

рішучість

*«Скромність – окраса
мудрості».*

МАТЕРИНА ЛЮБОВ

ОДНОГО РАЗУ ДО МАТЕРІ ПРИЙШЛИ ЇЇ ДІТИ. УСІ ВОНИ СПЕРЕЧАЛИСЯ МІЖ СОБОЮ І НІЯК НЕ МОГЛИ ВИРІШИТИ: КОГО З НИХ МАМА ЛЮБИТЬ НАЙБІЛЬШЕ?

ОТ І ВИРІШИЛИ ЗАПИТАТИ У МАТЕРІ.

МАТИ МОВЧКИ ВЗЯЛА СВІЧКУ, ЗАПАЛИЛА ЇЇ І ПОЧАЛА ГОВОРИТИ: «ОСЬ, СВІЧКА — ЦЕ Я! ЇЇ ВОГОНЬ – МОЯ ЛЮБОВ!»

ПОТІМ ВОНА ВЗЯЛА ЩЕ ОДНУ СВІЧКУ І ЗАПАЛИЛА ЇЇ ВІД СВОЄЇ: «ЦЕ МІЙ ПЕРВІСТОК. Я ДАЛА ЙОМУ ЧАСТИНКУ СВОГО ВОГНЮ, СВОЮ ЛЮБОВ! ХІБА ВІД ТОГО ВОГОНЬ МОЄЇ СВІЧКИ СТАВ МЕНШИМ? ВОГОНЬ МОЄЇ СВІЧКИ ЗАЛИШИВСЯ ТАКИМ ЯК І БУВ ДО ЦЬОГО...»

І ТАК МАМА ЗАПАЛИЛА СТІЛЬКИ СВІЧОК, СКІЛЬКИ У НЕЇ БУЛО ДІТЕЙ. А ВОГОНЬ ЇЇ СВІЧКИ ЗАЛИШАВСЯ ТАКИМ ЖЕ ВЕЛИКИМ І ТЕПЛИМ...

ЯКБИ ВАМ ПОТРІБНО БУЛО ОХАРАКТЕРИЗУВАТИ МАМИНУ ЛЮБОВ УСЬОГО ТРЬОМА СЛОВАМИ, ЯКІ Б ВИ ОБРАЛИ?

•ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.
ОПРАЦЮВАТИ МАТЕРІАЛ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ,
РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ
ВПРАВА 281

Фото усієї виконаної роботи надсилай у Human на перевірку

Або на пошту cucerochka@bigmir.net

Бажаю успіхів!

